

*žene u crnom
beograd*

Izveštaj

**maj, jun, jul
i avgust 2020**

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn timer.org ili nam se obratite putem mail: office@zeneucrn timer.org

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

IZVEŠTAJ

maj, jun, jul i avgust 2020

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu: www.zeneucrnem.org ili nam se obratite putem mail: office@zeneucrnem.org

I u ovom periodu na sadržaj i obim naših aktivnosti uticala je pandemija virusa kovid 19, jednu od najvećih

prirodnih katastrofa našeg doba. U Srbiji je uvedeno vanredno stanje 15. marta 2020. godine i to je učinjeno na neustavan način, mimo Narodne skupštine Republike Srbije. Pandemija kovid 19 je postala izgovor režima za masovna kršenja ljudskih prava, nezakonito lišavanje slobode, gušenje nezavisnih medija, političke progone, pojačanu militarizacije države i društva, što je nastavljeno i nakon ukidanja vanrednog stanja 6. maja 2020.

Unapred se solidarno zahvaljujemo na razumevanju.

Ulične akcije:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo osam **(8)** akcija, a takođe smo aktivno učestvovala i u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

KOMEMORACIJE/OBELEŽAVANJE VAŽNIH DATUMA ZLOČINA POČINJENIH U NAŠE IME, KAO I DRUGIH ZLOČINA NAD CIVILNIM STANOVNIŠTVOM, TOKOM I NAKON RATOVA, NA PROSTORU BIVŠE JUGOSLAVIJE:

Kruševac, 22. maj

Pamtimo hrabri otpor žena Rasinskog okruga'

Udruženje žena 'Pešćanik' iz Kruševca i Žene u crnom iz Beograda obeležile su 21-godišnjicu protesta građanki i građana Rasinskog okruga protiv prisilne mobilizacije 1999. Akcija je održana 24. maja – Međunarodni dan ženskih akcija za mir i razoružanje.

Učesnice akcije su držale sledeće transparente:

- *Pamtimo hrabrost žena Rasinskog okruga*
- *Pamtimo ženski otpor prisilnoj mobilizaciji*
- *Žena hrabrost*

Ovom prilikom izvedena je scenska akcija/umetnički ples Žena hrabrost u izvođenju

Aleksandre Bebe Jelić (ŽUC Beograd). Ona je izvela ples transformacije bola u aktivni otpor.

U akciji učestvovalo **15** aktivistkinja.

Foča (Bosna i Hercegovina), 19. jun

“Pamtimo žene silovane u ratu u Bosni i Hercegovini”

– povodom Međunarodnog dana borbe protiv seksualnog nasilja u ratu održana je u Foči komemorativni događaj u organizaciji 'Udruženja žrtava Foča 92-95'. Generalna skupština UN proglasila je 2015. godine 19. jun za Međunarodni dan borbe protiv seksualnog nasilja u ratu. Tokom rata, u Foči je ubijeno preko 3000 Bošnjaka, *od toga je svaka treća žrtva žena*; Foča se nalazi na samom vrhu ljestvice po broju silovanih žena; u Foči su silovane i djevojčice od kojih je najmlađa imala samo 11 godina, navedeno je u pozivu Udruženja Foča 92-95.

U okviru ovog događaja organizovane su sledeće aktivnosti:

- *Protest ispred sportske hale Partizan* (kao jednom od brojnih mesta zatočenja i seksualnog nasilja nad ženama), položeno je cveće i odata počast svim zlostavljanim i ubijenim ženama u BiH.
- Ovom prilikom obratile su se: Halida Konjo Uzunović, predsjednica Udruženja žrtava rata FOČA 92-95; Staša Zajović, Žene u crnom; Melika Mahmutbegović, potpredsjednica Federacije BiH;
- *Mirni hod ulicama Foče* sa transparentima (od hale Partizan do Glavnog Trga);

Beograd, 10.jul Srebrenica

– Stajanje na Glavnom trgu u znak sećanja na sve zlostavljane žene u BiH;

– Nastavak hoda gradom ka dvorištu Aladža džamije – druženje/susret.

U ovom događaju učestvovalo je oko pedeset osoba, kao i četiri (4) aktivistkinje Mreže ŽUC-a.

“Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici” – povodom 25 godina od genocida u Srebrenici, Žene u crnom i umetnički kolektiv ‘Škart’ su organizovali mirovnu akciju u crnini i ćutanju, na Trgu Republike u Beogradu, 10. jula 2020.

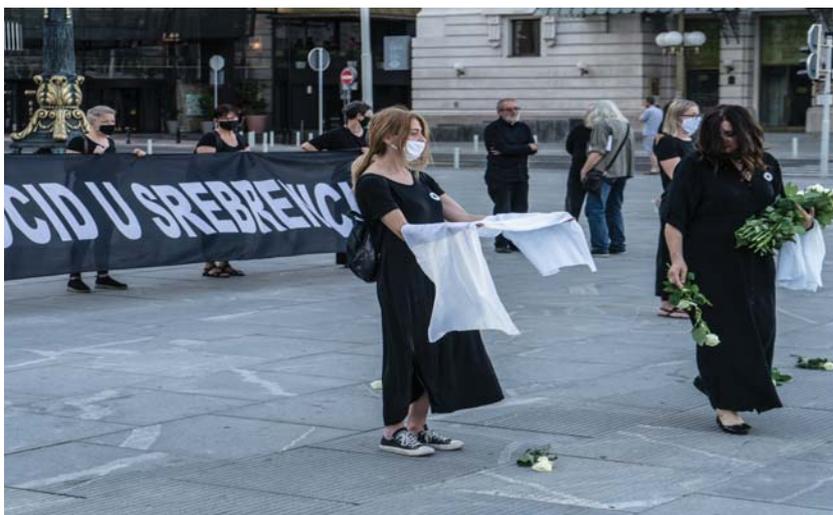
Na stajanju su bila istaknuta dva transparenta:

- *Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici*
- *Odgovornost*
- *Solidarnost*

Mirovna akcija u crnini i ćutanju izvedena je na Trgu Republike (kod spomenika), a sastojala se od sledećih segmenata:

Instaliranja simboličkog/živog memorijala – nastavak izgradnje spomenika žrtvama srebreničkog genocida. Na početku akcije, aktivistkinje su držale crno platno/crni flor - simbol bola i žalosti - sa natpisom ‘Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici’. Potom je na najvišem stepeniku spomenka ‘kod Konja’ postavljen veliki crni transparent na kojem piše **25 godina**.

Srebrne folije

– u nastavku akcije aktivistkinje i aktivisti su držali **25 srebrnih folija**/ogledala sa cifrom **8372...**broj ubijenih u genocidu. Ovim činom iznosimo u javni prostor ono što se negira/poriče/umanjuje u većinskoj javnosti Srbije – razmere genocida u Srebrenici.

Bele ešarpe

Bele ešarpe – bela boja – simbol žalosti/tuge zajednice žrtava, par aktivistkinja je izašlo na centralni deo Trga noseći bele ešarpe/marame – iznoseći u javni prostor onoga što država i društvo poriču; aktivistkinje su potom ešarpe raširile i držale ih u široko otvorenim rukama – čin posvećenosti prema žrtvama. Potom su svim učesnicama akcije podeljene bele ešarpe, a 'preuzimanje' belih ešarpi predstavlja čin saosećanja i odgovornosti prema žrtvama. Na kraju akcije, položene su na pločnik bele ruže – simbol nežnosti prema žrtvama genocida.

Akcija je trajala kraće od predviđenog vremena, održana je u veoma napetoj atmosferi, kako zbog strogih epidemioloških mera, a prvenstveno zbog napada fašističke grupe muškaraca.

Oni su pokušali da prekinu akciju, fašisti su vikali: „Živeli Radovan Karadžić i Ratko Mladić“, „Srebrenica nije genocid“ itd. Očigledno je da su oni instruirani od strane režima, kako bi prekinuli mirovnu akciju Žena u crnom.

FEMINISTIČKE, ANTIFAŠISTIČKE, ANTIRATNE, ANTIRASISTIČKE, ANTIMILITARISTIČKE AKCIJE

U ovom periodu organizovale smo sledeće ulične akcije:

Beograd, 18. maj

„Dana sećanja na ubijene žene“ – povodom 18. maja – , Autonomni ženski centar i Žene u crnom su organizovale protest na Trgu Republike u Beogradu.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti:

- 18. maj – Dan sećanja na žene žrtve nasilja
- Nijedna žena manje!
- Zašto ih nema među nama?
- Zaustavimo pandemiju nasilja u porodici!
- Za vreme vanrednog stanja nasilje prema ženama je poraslo
- Od početka godine ubijeno je najmanje šest žena
- Reagujmo dok ne bude kasno!

Protestu je, zbog epidemioloških mera, prisustvovalo deset (10) aktivistkinja.

Beograd, 8. jun:

„Pravda za Džordža Flojda – Solidarnost sa ANTIFA protestima u SAD“

Povodom ANTIFA protesta širom SAD, Žene u crnom iz Beograda i Građanska akcija iz Pančeva, organizovale su mirovni protest u tišini i ćutanju.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti:

- *Justice for George Floyd / Pravda za Džordža Flojda*
- *Solidarity with ANTIFA protests in USA / Solidarnost sa ANTIFA protestima u SAD-u*
- *Black lives matter / Crni životi su važni*
- *White silence is compliance / Belačko ćutanje = saućesništvo*
- *No justice = no peace / Nema pravde = nema mira*
- *Stop police brutality / Stop policijskoj brutalnosti*
- *Stop racism / Stop rasizmu*
- *Proud to be ANTIFA / ANTIFA ponosna*

Na protestu je učestvovalo oko dvadesetak (20) aktivistkinja i aktivista.

**Kruševac, 10. jun,
19. jun i 10. jul**

“Pravda za Mariju Lukić” – protesti ispred Osnovnog suda u Kruševcu u znak solidarnosti i podrške Mariji Lukić, žrtvi seksualnog uznemiravanja počinjenog od strane Milutina Jeličića Jutke, bivšeg predsednika opštine Brus. Protiv njega je Marija Lukić, dok je bila zaposlena kao njegova sekretarica, podnela krivičnu prijavu 2018. godine jer joj je tokom dve godine M. Jeličić slao više hiljada sms poruka. Suđenje je počelo krajem maja 2019. u Osnovnom sudu u Brusu, ali je zbog napada na Mariju Lukić a na zahtev njenog advokata suđenje izmešteno u Osnovni sud u Kruševac. U protestima su učestvovala aktivistkinje ŽUC-a zajedno sa udruženjem žena “Peščanik” iz Kruševca.

Aktivistkinje ŽUC-a su takođe učestvovala u antirežimskim ‘Julskim protestima’ u Beogradu.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONA PRAVDA – FEMINISTIČKI PRISTU

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

POSEĆIVANJE MESTA ZLOČINA POČINJENIH U NAŠE IME, KAO I DRUGIH ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA POČINJENIH TOKOM RATA I NAKON RATA NA PROSTORU BIVŠE JUGOSLAVIJE:

19. jun

– Susret sa porodicama žrtava, nakon komemorativnog događaja u Foči (Bosna i Hercegovina) povodom 19. juna – Međunarodnog dana borbe protiv seksualnog nasilja u ratu.

11. jul

– **Solidarnost i odgovornost** – komemoracija/dženaza u Potočarima/Srebrenica, gde smo, zajedno sa porodicama žrtava srebreničkog genocida, prisustvovala ukopu posmrtnih ostataka žrtava. Komemoraciji su prisustvovala četiri (4) aktivistkinje Mreže ŽUC-a.

14. jul i 3. avgust

Lučani “Solidarnost sa porodicom Milivojević iz Lučana” –u znak solidarnosti i saosećanja sa porodicom Milivojević iz Lučana (zapadna Srbija) aktivistkinje Žena u crnom iz Beograda prisustvovala su 14. jula i 3. avgusta 2020. godine pomenu na groblju u Lučanima povodom treće godišnjice pogibije Milomira Milivojevića. U fabrici “Milan Blagojević-Namenska’ iz Lučana 14. jula 2017. godine od eksplozije baruta poginuli su radnici Milomir Milojević i Milojko Ignjatović. Porodica Milovanović već duže od dve godine traži

od državnih organa da rasvetle okolnosti tragedije u fabrici. Pred Osnovnim sudom u Ivanjici vodi se krivični postupak od oktobra 2019. i aktivistkinje ŽUC-a su pratile sva ročišta.

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAŽNJIVOST RATNIH ZLOČINA

– akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činove uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. Radi se prvenstveno o razmenama i podršci žrtvama zločina počinjenim u naše ime, kao i žrtvama/preživelim iz zločina nad civilima srpske nacionalnosti: aktivistkinje ŽUC-a su se susrele sa ženama i porodicama žrtava nakon obeležavanja godišnjice zločina, o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama ovog izveštaja. Pored toga, aktivistkinje ŽUC-a su posetile:

**25. jun, Đulići
(Bosna i Hercegovina)**

– susret i razgovori sa ženama sa područja Zvornika.

**26. jun, Tuzla
(Bosna i Hercegovina)**

– poseta aktivistkinja ŽUC-a Reih Avdić, preživeloj u genocidu u Srebrenici, svedokinji na Ženskom sudu.

KAŽNJIVOST ZLOČINA – PUT DO PRAVEDNOG MIRA: PRAĆENJE SUĐENJA U SPECIJALNOM SUDU

U ovom izveštajnom periodu mnoga suđenja su otkazivana, zbog epidemiološke situacije, tako da ćemo navesti održana suđenja.

Suđenja za ratne zločine pred Specijalnim sudom u Beogradu:

Suđenje za zločin u Kravici

– pred Većem za ratne zločine Specijalnog suda u Beogradu u Specijalnom sudu u Beogradu za ratni zločin u selu Kravica (ubistvo 1313 bosanskih Muslimana, u okviru srebreničkog genocida, 13. jula 1995. godine).

(Da podsetimo: Optužnica za zločin u Kravici podignuta je početkom 2016. godine. To je bio početak najznačajnijeg suđenja pred Višim sudom u Beogradu/Specijalni sud, jer se radi o srebreničkom genocidu. Međutim, 14. jula 2017. godine, Apelacioni sud je doneo odluku da se poništi optužnica za ovaj zločin, koji inače nije kvalifikovan kao genocid, jer je podignuta u trenutku kad Tužilaštvo za ratne zločine/TRZ nije imalo glavnog tužioca. Suđenje je nastavljeno novembra 2017. godine, a ročišta se stalno odlažu zbog nepojavljivanja svedoka, neaktivnosti tužilaštva i odustajanja zaštićenih svedoka usled pretnji koje dobijaju).

U ovom izveštajnom periodu održana su dva ročišta: 28. maj i 7. jul.

Suđenje za ratni zločin u Štrpcima

27. februara 1993. godine – u voz na pruzi Beograd Bar broj 671, u stanici Štrpci, pripadnici vojne formacije *Osvetnici*, koja je delovala u sastavu Višegradske brigade Vojske Republike Srpske, oteli su iz voza **20** lica (18 putnika bošnjačke nacionalnosti, jednog putnika hrvatske nacionalnosti državljana Republike Jugoslavije i jedno nepoznato lice), odveli ih u selo Mušići, potom u selo Prelovo, u opštini Višegrad, gde su ih ubili. Do sada su pronađeni posmrtni ostaci četiri osobe. Za ovaj zločin optuženi su: Gojko Lukić, Ljubiša Vasiljević, Duško Vasiljević, Jovan Lipovac i Dragana Đekić.

U ovom izveštajnom periodu održano je jedno ročište: *1. juna*

Suđenje za ratni zločin u Kalinoviku Bosna i Hercegovina

U optužnici Tužilaštva za ratne zločine, navodi se da je Dalibor Krstović, u avgustu 1992. sa još jednim nepoznatim pripadnikom Vojske Republike Srpske (VRS) došao do Osnovne škole 'Miladin Radojević' u Kalinoviku, gde su nezakonito držani bošnjački civili, uglavnom žene i deca i manji broj muškaraca, te da je Krstović silovao Bošnjakinju. Nakon toga, silovao ju je i NN pripadnik VRS koji je bio sa Krstovićem. Optuženi Krstović negira ove optužbe.

U ovom izveštajnom periodu održana su dva ročišta:

14. jul

javnost bila uskraćena za detalje zbog loše video-konferencijske veze sa Sudom BiH, a potom i isključenja javnosti tokom ispitivanja zaštićenog svedoka. Naime, javnost nije mogla da čuje ispitivanje prve svedokinje (bošnjačke nacionalnosti) na suđenju Krstoviću.

21. jul

– suđenje je održano u 10h a ne u 13h, ali javnost nije bila obaveštena o promeni termina suđenja ni na sajtu Tužilaštva niti je ažuriran raspored tako da su zainteresovani ostali uskraćeni za sadržaj ovog ročišta. Ovakva situacija se često dešava menjaju termini bez obaveštavanja javnosti. Često se dešava da se suđenja pomeraju, odlažu, otkazuju, a da javnost (mediji i NVO koje prate suđenja) ne budu o tome obavešteni.

Suđenje za zločin u Brčkom (Bosna i Hercegovina)

27. maja 2019. godine počeo je glavni pretres protiv okrivljenog Miloša Čajevića. Zamenik tužioca za ratne zločine, Mioljub Vitorović pročitao je optužnicu, po kojoj se optuženi Miloš Čajević, pripadnik Vojske Republike Srpske, u periodu od maja do jula 1992. godine u gradu Brčko, vršio protiv osoba bošnjačke nacionalnosti krivična dela: *zastašivanje i teror; nečočično postupanje i seksualne zločine.*

Ročište zakazano za *13. jul* je odloženo za 24. septembar. Razlog odlaganja je to što optuženi nije doveden na suđenje iz zatvora u Sremskoj Mitrovici, gde se nalazi na izdržavanju kazne od 6 godina zbog drugog zločina – ubistva 66-godišnje žene bošnjačke nacionalnosti 1993.

(Izveštaje sa navedenih ročišta možete naći na sajtu ŽUC-a)

UMETNIČKI ANGAŽMAN U SUOČAVANJU S PROŠLOŠĆU TRANZICIONOJ PRAVDI

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinima, represiji, kršenju ljudskih prava. U ovom izveštajnom periodu održano je više radnih sastanaka sa umetničkim kolektivima: Škart i Dah teatar u vezi sa obeležavanjem 25 godišnjice genocida u Srebrenici.

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

“Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici” (5:20 min) – ulična akcija u Beogradu povodom obeležavanja 25 godišnjice genocida u Srebrenici.

„Svenka“ – dokumentarni film o psiholingvistkinji, profesorki emerita Svenki Savić (45 minuta) u produkciji Grupe za videoaktivizam ŽUC-a; scenario i režija *Fahrudin Kladničanin*, snimatelj *Neđo Gavrić*, montaža *Marija Arandžević*.

MREŽE, KOALICIJE – UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

U ovom periodu realizovane su sledeće aktivnosti od kojih izdvajamo sledeće: *vanredni’ sastanak Mreže Žena u crnom* (12, 13. i 14. jun 2020, *Radmilovac kod Beograda*)

„Bauk korone kruži svetom...“

Na ovom vanrednom sastanku Mreže Žena u crnom učestvovala su **32** osobe iz sledećih gradova: Beograd, Kruševac, Leskovac, Novi Sad, Niš, Zaječar, Priboj na Limu, Pančevo. Nažalost, zbog pandemije korona virusa, ovom sastanku nisu mogle da prisustvuju aktivistkinje i aktivisti iz drugih zemalja bivše Jugoslavije, kao ni Međunarodne mreže ŽUC-a. Učestvovali su stručnjaci i stručnjakinje iz akademske zajednice, medijske i umetničke sfere, aktivistkinje i aktivisti Mreže iz cele Srbije, a iz epidemioloških razloga manji broj od uobičajenog. Sastanak se odvijao u vidu predavanja, feminističkih diskusionih kružoka – prostora za sticanje znanja i zajedničko promišljanje značajnih pitanja koja nas zaokupljaju u vezi sa pandemijom Kovid 19.

U ovom izveštaju donosimo kratak prikaz izlaganja:

Petak, 12. jun

Od pandemije do naučne revolucije – govorio je *prof. dr Aleksej Kišjuhas*, sociolog, docent na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, redovni kolumnista lista *Danas*.

Kišjuhas smatra da je: „*Virus je prirodni organizam, stvoren prirodnim putem, mutacijom, a ne veštačkim putem*“. U nastavku se založio protiv antropocentričnog pogleda na svet: „*Čovek nije mera svih stvari. Mi nismo jedina vrsta živih bića. Vrste se sukobljavaju u procesu prirodne selekcije, nestaju, bez ljudske intervencije, a u funkciji sopstvene odbrane*“.

Kovid-19 pogađa sve, a posebno najranjivije: „*Virus ne bira rasu, naciju, veru, ali je naša društvena organizacija takva da je učinila neke grupe ranjivijim na virus od drugih. U SAD i drugde, najviše su pogođeni radnici koji sebi ne mogu da priušte tu vrstu luksuza da ostanu kući da se samoizoluju...*“.

Za razliku od nacionalnih/suverenističkih politika unutar EU i generalno evropskih država, koje su se uglavnom rukovodile principom ‘moja država na prvom mestu’, društva i zajednice su „*tokom korone u celom svetu praktikovali uzajamnu pomoć, poštovanje, poverenje, ljubaznost i humor - empatiju i solidarnost*“ kazao je Kišjuhas.

Epidemiologija u funkciji zaštite javnog zdravlja, a ne po nalogu režima – govorio je *prof. dr Zoran Radovanović*, epidemiolog, redovni profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu u penziji. Dr Radovanović je učestvovao u obuzdavanju epidemije velikih boginja/ variole vere u SFR Jugoslaviji (1972.). Tada je bio redovni profesor epidemiologije na medicinskim fakultetima u Beogradu (do 2000.) i Kuvajtu (do 2007.).

Dr Radovanović je na početku svog izlaganje objasnio genezu virusa izazvanog *'nemilosrdnim uništavanjem prirodnih resursa u procesu tehnološkog progresa*, čime čovek primorava prirodu da odgovori *u vidu genetske mutacije ili drugih promena...Sve ono što smo uradili da bismo dominirali planetom, što smo narušili ekološku ravnotežu, što besomučno uništavamo, to ima i svoje posledice. Mi imamo taj antropocentrični pogled na svet i onda kažemo da su nas napali virusi. Ustvari mi smo napali njih.'*

U vezi sa epidemiološkim merama u Srbiji: *„Mi smo 1972. godine, ja sam radio na tome, suzbijali velike boginje, nismo proglašavali vanredno stanje i tadašnji zakon o vanrednim situacijama sjajno je funkcionisao. Sadašnje vanredno stanje je proglašeno iz političkih razloga, za učvršćivanje vlasti apsolutiste A. Vučića, u cilju predizborne kampanje.'*

Dr Radovanović je objasnio da su se lekari u Kriznom štabu povinovali nalogima režima a ne epidemiološkim/zdravstvenim razlozima, podržavali najrepresivnije mere režima a onda ukidanje takoreći svih epidemioloških mera: *'Krizni štab je u Srbiji, zajedno sa režimom, sproveo neki od sadističkih eksperimenata nad ljudima: ne postoji nijedan zatvor na svetu koji više od 40 dana zabranjuje izlazak napolje generaciji 65+'*

Što se tiče *vakcinacije*, obavezna vakcinacija u Srbiji postoji od 1839. godine i uglavnom je bila obavezna. *„Problem je što u ovoj nesrećnoj zemlji niko ne veruje vlastima. Čim vlast nešto kaže, postoji rezerva prema tome, što koriste antivakcerski pokret. Bilo bi jako poželjno da 80% troškova snosi zdravstveni fond. Ako bi vakcina bila formalno obavezna, niko ne bi smeo da kažnjava one koji se ne vakcinišu,'* kazao je dr Radovanović.

Pandemija i apokalipse u svetu umetnosti – *Marta Joksimović*, prosvetna radnica u penziji, Priboj na Limu, predstavila je na pandemiju u umetnosti rane renesanse, koji su u svojim djelima prikazivali užase pandemija: **Hijeronimus Boš**, holandski umjetnik (1450 -1516); **Piter Brojgel** (1525-1569), flamanski slikar; **Albreht Direr** (1471-1528), nemački slikar, grafičar, teoretičar umjetnosti; **Francisko Goja** (1746-1828), španski slikar.

'Do prije samo par vjekova Evropa je bila prostor neprekidnog ratovanja, bijede, zaraznih bolesti, progona vještica. Evropa je bila i prostor neznanja, čak su i obrazovani ljudi vjerovali da vještice izazivaju zarazne bolesti, brodolome i suše, od 15 do 18. vijeka u Evropi pogubljeno je ili spaljeno oko 100 000 žena optuženih da vračaju i imaju seksualne odnose sa đavolom. Tokom izolacije stalno smo bili izloženi medijskom pritisku, kovid 19 je stalno bio na ekranu, izazivao neprijatne emocije, vizuelno uznemiravao. Međutim, otkrili smo važnost umjetnosti u našim životima, to je bila i prilika da neke svoje zarobljene potencijale aktiviramo, svoje kreativne sposobnosti probudimo. Bilo mi je zadovoljstvo da se posvetim istoriji umjetnosti...' naglasila je Marta.

Subota, 13. jun

Pravni i socio-ekonomski aspekt vanrednog stanja (derogacija ljudskih prava, represija nad izbeglicama i migrantima tokom korone); **represija nad nezavisnim medijima** – slučaj **Ane Lalić**

Govorili su:

Nikola Kovačević, pravnik, aktivista NVO **A11** – Inicijative za ekonomska i socijalna prava, Beograd:

'Od proglašenja vanrednog stanja vlasti su anulirale sva ljudska prava. Prvo su nam uskratili pravo na slobodno informisanje. Režim je takoreći prekršio sve međunarodne konvencije o ljudskim pravima i građanskim slobodama, kao i Ustav Srbije. Naprimjer, osobama 65+ nije samo ograničeno pravo slobode kretanja – to je bilo je lišavanje slobode. U merama koje su donosili bilo je mnogo nelogičnosti, suprotnosti i neorganizovanosti. Oni su govorili da peremo ruke, da držimo distancu, a u isto vreme u romskim naseljima ljudi nisu imali ni struju, ni vodu. Preporuke su bile da ne sme mnogo ljudi da boravi na malom prostoru, a zatvorili su 9.000 izbeglica u prostore čiji je kapaciteti do 3.000. Ti ljudi su spavali kao sardine ispod šatora, oko kampova (ukupno ih ima 18 u Srbiji) su bili naoružani vojnici i oklopna vozila, postavljene su žice oko kampova. Neki od izbeglica su se pobunili, pa je onda privatno obezbeđenje krenulo da mlati ljude drvenim i metalnim motkama' naglasio je Nikola.

Ana Lalić, novinarka informativnog portala Nova.rs, Novi Sad

Ana Lalić je uhapšena 1. aprila 2020. pod optužbom da 'širi dezinformacije koje imaju za cilj izazivanje panike'. Uhapšena je zbog teksta o tome da medicinsko osoblje u Kliničkom centru Vojvodine

nema adekvatnu medicinsku zaštitu, suprotno od onoga što tvrdi Kriznog štaba. Predsednik države i premijerka javno su je optužili da laže. Puštena je zahvaljujući brznoj reakciji novinarskih udruženja i međunarodnih organizacija.

Ana je kazala: *'Vanredno stanje je bilo narušavanje svih ljudskih prava. Mi smo živeli u ludilu koje nas je vodilo u paranoju. To je izživljavanje nad našim umovima...'*

Pandemija koronavirusa i Srpska pravoslavna crkva/SPC

– govorio je dr **Vukašin Milićević**, docent Pravoslavnog bogoslovske fakulteta u Beogradu

Vlada Srbije je 28. marta preporučila crkvama i verskim zajednicama, da se verski obredi obavljaju bez prisustva vernika i uz poštovanje mera zaštite. Međutim, najviši predstavnici Srpske pravoslavne crkve/SPC izjavljivali su da pričešće ne može predstavljati rizik po zdravlje itd. Zbog nepreciznih i protivrečnih informacija, vernici su bili prisustvovali crkvenim obredima, posebno za Uskrs (april 2020.), ali ni SPC ni država nisu reagovali. Na TV N1 (emisija Utisak nedelje, 29. mart 2020.) dr Milićević je govorio o štetnim stavovima Sinoda SPC-a prema virusu korona, o tome da 'crkve i verske zajednice treba da čuju reč stručnjaka i društva' i nakon toga, patrijarh SPC Irinej zabranio je Milićeviću da javno istupa, suspendovao ga kao sveštenika, uputio ga na Crkveni sud.

Milićević je naglasio da se SPC nije pridržavala epidemioloških/zdravstvenih kriterijuma tokom verskih obreda, posebno za vreme pravoslavnog Uskrsa: *'Usledile su optužbe za jeres, za neposlušnost. Optužen sam da ne poštujem odluke ni Sinoda ni Sabora, da negiram crkvu kao takvu, da sam levičar...'*

Milićević smatra da je odavno narušen princip sekularizma u Srbiji, da je *'SPC je već nekoliko decenija talac najkonzervativnijih struja, ne samo u političkom, nego i u verskom pogledu.'*

Nasilje prema ženama u uslovima vanrednog stanja – institucionalni odgovor i feministička podrška ženama žrtvama nasilja – govorila je **Dr Tanja Ignjatović**, psihološkinja; Autonomni ženski centar/AŽC

U početku se osvrnula na kontinuum nasilja nad ženama: *‘Svake godine u Srbiji muškarci ubiju u proseku trideset žena, i ima oko 12 pokušaja ubistva, i ne zna se koliko samoubistava i pokušaja samoubistava kao posledice teškog nasilja koje žene trpe od muškaraca koje poznaju. Nasilje u kojem one žive najviše liči na vanredno stanje, odnosno policijski čas svakoga dana. Ovo vanredno stanje je nešto što bi svaki nasilnik prirodno poželeo - da ženi zabrani ili da kontroliše i fizičku i emotivnu i informativnu i svaku drugu vrstu podrške, svaku komunikaciju. Nasilnici - kontrolori i manipulatori - su dobili „ohrabrenje“, tako da oni unutar četiri zida mogu da rade šta hoće.’*

AŽC je saopštio da su u najvećem broju slučajeva žene su prijavljivale različite oblike psihičkog nasilja koje su doživljavale, a sve je izraženije i ekonomsko nasilje, dok je prijavljenih slučajeva fizičkog nasilja bilo najmanje. Međutim, to ne znači da žene ne preživljavaju fizičko nasilje tokom trajanja vanrednog stanja, već naprotiv, govori o tome da žene koje žive sa nasilnim partnerima/članovima porodice nisu u mogućnosti ili su u strahu da nasilje prijave tokom trajanja policijskog časa. Obavezna izolacija je zatočeništvo sa nasilnikom: *‘Neke žene odu u policiju i kažu da nasilnik preti da je ubije, a policija je sprovede kod prekršajnog sudije, a ovaj kazni da plati 50.000 dinara zato što je kršila zabranu kretanja’*, upozorila je Tanja.

Evolucija koronavirusa – Dr Biljana Stojković, profesorka na Biološkom fakultetu u Beogradu i građanska aktivistkinja

Na početku svog izlaganja Dr Stojković pokazala je grafički presek sadržaja virusa SARS-CoV-2 (izazivača bolesti Kovid-19) i naglasila da je virus bezćelijski organizam koji „ima nečeg živog“, mada nema sve elemente žive ćelije. Objasnila je *način razmnožavanja virusa* u živoj ćeliji kao i specifičnost virusa SARS-CoV-2 koja ga čini izuzetno lako rasprostanjivim.

Dr Stojković je napomenula da postoji sedam koronavirusa koji napadaju ljude, ali da su samo tri od njih opasna. Uz ovaj najnoviji koji izaziva COVID-19, tu su i SARS-CoV-1 iz 2002.godine i MERS-CoV iz 2009. godine. Oni su, rekla je, letalniji od SARS-COV-2 virusa, ali se slabije prenose. Izuzetnu infektivnost novog virusa, objasnila je novinom u njegovom genomu u odnosu na dva ranije otkrivena. U vezi sa zaključcima „teoretičara zavera“ da je virus koji hara planetom „začet“ u nekoj laboratoriji, Stojković smatra *Virus nije veštački*. Evoluciona biologija može da prati poreklo ovog virusa, njegov nastanak i virusni potencijal. Upozorila je na političku zloupotrebu korona virusa itd.

Korona virus i klasno-socijalni aspekt – Đokica Jovanović, *profesor sociologije na Filozofskom fakultetu BU, u penziji*

Upozorio je na urušavanje javnog sektora, pre svega zdravstva i sad su na delu posledice. U Srbiji i celom Balkanu se u poslednjih nekoliko decenija nije ulagalo ni u zgrade bolnica, ni u lekarski kadar. Država a ni društvo nisu dali odgovor na epidemiju. Ovde su političari samoznalci uzeli na sebe ulogu lekara, itd.

Eksplzija teorija zavere tokom pandemije – u razgovoru na osnovu nekih ranije distribuiranih tekstova, učesnici/e su ukazale da je pandemija koronavirusa, kako kod nas tako i u celom svetu podstakla brojne teorije zavere 'naučnici su napravili korona virus', 'farmaceutska mafija stvorila virus da bi prodala vakcinu', 'pandemija je paravan za naseljavanje migranata širom Evrope' itd. Međutim, pozitivno je to da polovina ispitanika u Srbiji ne veruje u teorije zavere' navodi se u istraživanju Centra za međunarodnu javnu politiku, april 2020.

Završna sesija istog dana '**Od očajanja do kreativne pobune** – projekcija video klipova protiv političke zloupotrebe tokom pandemije i vanrednog stanja

Nedelja, 14. jun

Izbori u vreme epidemije – Raša Nedeljkov, programski direktor NVO CRTA (*Centar za istraživanje, transparentnost i odgov*

Izbori su bili zakazani za 26. april, ali su zbog pandemije odloženi za 21. jun 2020. Vanredno stanje i pandemija su zloupotrebjeni za predizborne aktivnosti: Čitavo vanredno stanje je medijski iskorišćeno u predizborne svrhe. Naš medija monitoring je pokazao da su 91% vremena bili prisutni ljudi iz vlasti. U poslednje dve nedelje marta ih je bilo 99%. Od njih je svaki drugi bio predsednik Vučić'. Većina opozicionih partija pozvale su na bojkot izbora jer nisu postojali ni epidemiološki ni elementarni uslovi za demokratske i fer izbore. Izbori održani 21. juna završeni su apsolutnom pobedom vladajuće koalicije i prvi put od pada režima S. Miloševića nema parlament Srbije nema nijednog poslanika proevropske opozicije.

Razmišljanja o pandemiji književnika/ca, filozofa, lekara, aktivističkih mreža: Olga Tokarčuk, Orhan Pamuk, Arundati Roj, Karlos Martin Beristain, Maja Krek, Hrvoje Jurić, Ivan Đikić, eseji su pretkodno poslani a na ovoj sesiji su ih komentarisali aktivisti/kinje Mreže ŽUC-a.

Tokom **evaluacije** iskristalisali su se sledeći stavovi:

- *Prenošenje znanja od strane nezavisnih eksperata i ekspertkinja, sticanje znanja, zajedničko promišljanje, razbijanje tabua o koronavirusu...*
- *Politički, emotivni značaj susreta nakon perioda izolacije – stvoren je prostor solidarnosti, uzajamne podrške, bliskosti...*

Dogovoreno je da se i sledeći sastanak Mreže (17, 18. i 19. septembar 2020.) bude posvećen brojnim aspektima pandemiji, kao i drugim pitanjima.

(Integralni izveštaj o ovom sastanku od 43 stranice (na srpskom) možete naći na našem sajtu)

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo i brojne susrete/ razgovore sa aktivistkinjama i aktivistima ŽUC Mreže u vezi sa pandemijom korona virus, o čemu će biti više reči u rubrici 'Solidarnost je naša snaga'.

OBRAZOVNI ROGRAM

– pored već navedenih, u ovom izveštajnom periodu realizovan je, u okviru Mreže, i ovaj program:

Ženski mirovni aktivizam, Đulići, Bosna i Hercegovina

Obrazovni program koji udruženje građanki „Anima“ iz Đulića i Žene u crnom, Beograd organizuju od početka 2016. godine. Susreti u okviru Ženskog mirovnog aktivizma jačaju povjerenje, uzajamnu podršku i solidarnost, šire prostore ženske autonomije i samopouzdanja.

I ovaj susret je nastavak dugogodišnje saradnje, prijateljstva, uzajamne podrške i zajedničkog rada "Anime" i ŽUC-a.

U ovom izveštajnom periodu organizovan je susret:

25. jun

– na šesnaestom (16) susretu učestvovala je **21** žena iz desetak sela sa područja Zvornika, Tuzle, kao i dve aktivistkinje ŽUC-a iz Beograda. Na ovom sastanku razgovarale smo o raznim aspektima i posledicama pandemije korona virusa. Pošto žive u seoskom području, bile su posvećene poljoprivrednim radovima, mogle da se kreću bez nekih ograničenja (*'radile smo na njivama, družile se, pile kafu zajedno...'*). Ipak, najviše ih je pogađala atmosfera straha i medijska upotreba pandemije.

Ženama sa područja Zvornika i Tuzle koje su prepele najteža ratna stradanja, gubitke najbližih, proterivanja tokom devedesetih, postavile smo pitanja u vezi sa čestim **poređenjem korona virusa i rata, upotrebom ratne terminologije tokom pandemije itd.**

'Rat i koronu ne možeš nikada porediti', smatra najveći broj žena i to objašnjavaju velikim razlikama: u ratu (1992-95.) ubijani su im najbliži, prvenstveno muški srodnici, bile su proterane, izgladnjivane, bile su primorane na izbeglištvo, i u odnosu na to koronu doživljavaju kao *'nešto normalno, bez straha od oskudice i protjerivanja'*; međutim, osećaju se ranjivim jer je *'korona virus svuda u svijetu'*.

Upotreba pandemije – psihološki rat: 'Sve što se dešavalo oko korona virusa jeste neki vid rata, prije svega psihološkog rata; atmosfera straha i zloupotreba je uticala da se još više sjećamo ratnih trauma...'

Tokom ovog susreta žene su govorile o uzajamnoj podršci i solidarnosti među ženama, svedokinjama Ženskog suda i Mreže ŽUC-a: čestim telefonskim kontaktima, komunikaciji na društvenim mrežama itd.

Humorom i smijehom protiv korona virusa - projekcija video klipova tokom pandemije i vanrednog stanja; projekcija dokumentarnog materijala Grupe za video aktivizam ŽUC-a. Tokom evaluacije učesnice su izrazile veliko zadovoljstvo direktnim kontaktom, a dogovorene su zajedničke aktivnosti u narednom periodu.

SOLIDARNOST JE NAŠA SNAGA

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

I Solidarnost sa ratnim izbeglicama u Srbiji: Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

Tuzla, Bosna i Hercegovina – izbeglice su počele juna 2018. da pristižu u ovaj grad iz pravca Srbije i Crne Gore, kao 'tranzitnom' mestu ka Hrvatskoj. Hiljade izbeglica iz zemalja Bliskog istoka, ali i severne Afrike prošlo je kroz Tuzlu gde im neformalne grupe građana pružaju solidarnu pomoć. U ovom izveštajnom periodu **Ramiz Berbić** je u ime ŽUC-a tokom organizovao akcije solidarnosti sa izbeglicama u Tuzli: 20. i 24. juna, 7. i 13. jula 2020.

Pored navedenog, solidarnost sa ratnim izbeglicama Žena u crnom izražavaju i druge aktivnosti:

Saopštenja i izveštaji - na srpskom i engleskom jeziku, za domaće i međunarodne mreže radi upoznavanja sa problemima izbeglica, njihovim položajem, njihovim ljudskim pravima, zloupotrebama, diskriminacijom, naročito tokom pandemije.

II Solidarnost sa Marijom Lukić – suđenja za seksualno uznemiravanje u Kruševcu

Marija Lukić je žrtva seksualnog uznemiravanja počinjenog od strane Milutina Jeličića Jutke, bivšeg predsednika opštine Brus. Protiv njega je Marija Lukić podnela krivičnu prijavu 2018. godine zato što joj je tokom dve godine, dok je bila zaposlena kao njegova sekretarica, poslao oko 15 000 sms poruka. Protiv M. Jeličić Jutke podignuta je optužnica 20. 07. 2018. godine za dva krivična dela: polno uznemiravanje i nedozvoljene polne radnje zloupotrebom službenog položaja. Suđenje je počelo 27. maja 2019. u Osnovnom sudu u Brusu, kada su pristalice optuženog organizovale verbalne, ali i fizičke napada na Mariju Lukić nas koje/i je podržavamo. Na zahtev M. Lukić i njenog advokata suđenje izmešteno u Osnovni sud u Kruševac. Sva do sada održana ročišta u Kruševcu pratile su aktivistkinje i aktivista ŽUC-a.

U ovom izveštajnom periodu održana su dva ročišta:

10. i 19. jun - Osnovni sud u Kruševcu odbio je predlog tužilaštva da se optuženom Milutinu Jeličiću Jutki odredi pritvor. Pritvor je zatražen nakon što se ni optuženi Jutka, a ni njegov advokatski tim nisu pojavili na ovom ročištu, iako je policija u dva navrata bezuspešno pokušavala da optuženog privede. U dva navrata 10. i 19. juna, bez validnog opravdnja, propustio da se pojavi na sudu Kruševcu. Valja napomenuti da je M.J. Jutka je svo vreme opstruirao suđenje, vršio pritisak na sudstvo i policiju.

10. jul – Bivši predsednik opštine Brus, Milutin Jeličić Jutka, osuđen je na 10. jula prvostepenom presudom na tri meseca bezuslovnog zatvora zbog seksualnog uznemiravanja Marije Lukić.

M.J. Jutka se, nakon nekoliko odbijanja da dođe na suđenje, konačno pojavio 10. jula u Osnovnom sudu u Kruševcu na iznošenju završnih reči, ali nije prisustvovao izricanju presude. Marija Lukić je izjavila: „Zadovoljna sam jer je M.J. Jutka prvi politički moćnik koji je osuđen za svoje zlo delo. Prošla sam kroz strašne pritiske. Plašila sam se prolongiranja, otkazivanja, zastarevanja...Plašila sam se moći i uticaja M.J. Jutke. Zato i nismo hteli da insistiramo na krivičnom delu 'polno uznemiravanje' jer smo bili svesni da daljim radnjama i iznošenjem dokaza rizikujemo zastarevanje'. Mreža Žena protiv nasilja takođe smatra da je ovo 'istorijska pobeda za sve žene – M. Lukić je prva žena u Srbiji koja je uspela da dobije pravdu na sudu protiv jednog moćnika'.

Od maja 2019. do sada održano je osam **(8)** ročišta, s tim da je veliki broj ročišta bio odložen. Na svim ročištima podršku M. Lukić su ispred suda u Kruševcu pružale organizacije: Peščanik, Žene u crnom, Inicijativa Ne davimo Beograd itd.

III Solidarnost sa porodicom Milivojević iz Lučana – krivični postupak protiv generalnog direktora fabrike naoružanja "Milan Blagojević-Namenska" iz Lučana - Radoša Milovanovića i dvojice rukovodilaca iz iste fabrike (Vladimira Lončarevića i Tome Stojića). Oni su optuženi da su izvršili teško krivično delo protiv opšte sigurnosti jer su 14. jula 2017. godine, nakon eksplozije baruta poginuli radnici Milomir Milojević i Miloško Ignjatović.

Na ročištu održanom **11. juna** pred Osnovnim sudom u Ivanjici, saslušan je Tomo Stojić, rukovodilac sektora Bezbednost i zaštita na radu u pomenutoj industriji naoružanja. Stojić je, poput ranije saslušanih R. Milovanovića i V. Lončarevića, odbacio krivicu. Na početku suđenja,

Dragan Palibrk, advokat R. Milovanovića, predložio je da zbog epidemiološke situacije, završi saslušanje T. Stojića. Tome su suprotstavio Milovan Milivojević, otac poginulog Milomira Milivojevića, rekavši: „Meni je danas **112.** put da zbog ovoga dolazim u sud i molim sud da ne odugovlači postupak. Ubeđen sam da optuženi žele da odugovlače ovaj postupak“. Mirjana Milovojević, sestra poginulog radnika, svedočila je o tome da joj je Radoš Milovanović, u pauzi suđenja, u holu, opsovao majku, na što je reagovao njen otac Milovan, tražeći od suda da zaštiti njegovu porodicu. Naredno ročište zakazano je za 1. septembar 2020.

(Integralne izveštaje sa navedenih suđenja možete naći na sajtu ŽUC-a)

IV Solidarnost sa aktivistkinjama tokom pandemije korona virusa i vanrednog stanja

Od početka pandemije kovid-19 uspostavile smo razne vidove uzajamne podrške i solidarnosti u okviru Mreže ŽUC-a: dnevni telefonski kontakti sa aktivistkinjama, ne samo u Srbiji već i u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Sloveniji; komunikacija preko društvenih mreža

(fejsbuk); posete aktivistkinjama u Beogradu (posebno 65+), podela humanitarne pomoći socijalno najugroženijim aktivistkinjama (skromnog obima, u skladu sa mogućnostima) i pružanje psihološke podrške aktivistkinjama od strane terapijskog tima Ženskog suda koje deluju u celoj regiji. Sem toga, od početka izbijanja pandemije, bile smo u stalnom kontaktu sa aktivistkinjama Međunarodne mreže ŽUC-a a pre svega u Italiji, Španiji, Belgiji, Velikoj Britaniji, ali i u Poljskoj Turskoj, kao i Latinskoj Americi, SAD-u itd. To nam je pružilo uvid u razne dimenzije i posledice pandemije – političku, socijalnu-klasnu, rodnu, militarističku itd. Ovu aktivnost smo nastavile nakon ukidanja vanrednog stanja 6. maja 2020.

Posete/susreti/razmena sa aktivistkinjama – zajedničko promišljanje o raznim aspektima pandemije: negujući praksu ŽUC-a, organizovale smo 'mini' feminističke diskusione kružoke (FDK), u kojima su učestvovalе aktivistkinje jezgra Mreže Žena u crnom.

Srbija: u periodu od 10. maja do polovine jula, posetile smo jedanaest (**11**) mesta u Srbiji (Novi Sad i Petrovaradin (10. maj); Subotica (11. maj); Leskovac i Vlasotinca (15. maj); Kruševac (22. maj); Kikinda (2. jun); Pančevo (5. jun); Lučani (10. jun i 14. jul), Kraljevo (14. jul);

Beograd: organizovale smo u ŽUC-u četiri kruga razgovora (13, 20, 27. maj i 17. jun).

'Bauk korone kruži svetom': 'vanredni' sastanak Mreže, 12.-14. juna u Radmilovcu kod Beograda učestvovalе su **32** osobe iz desetak gradova iz cele Srbije (o čemu je napravljen kratak prikaz u ovom izveštaju), ali budući da je većina od njih učestvovalа u razgovorima tokom poseta, organizovan je razgovor sa aktivistima/kinjama koje tim nisu bile obuhvaćene (Zaječar i Priboj na Limu);

Đulići, Bosna i Hercegovina: u okviru obrazovnog programa 'Ženski mirovni aktivizam' (25. jun) u Đulićima razgovarale smo o posledicama pandemija, a učestvovalа je **21** žena iz oko desetak mesta sa područja Zvornika, Istočna Bosna.

U navedenim feminističkim diskusionim kružocima učestvovalо je šezdeset aktivistkinja i pet aktivista (ukupno **65**) a ako se tome doda broj učesnica/ka na susretu u Radmilovcu (32), oko stotinjak aktivista/kinja, preko sto osoba (**100**) je obuhvaćeno razgovorima o pandemiji i njenim posledicama. Tokom zajedničkog promišljanja (aktivistkinja jezgra Mreže ŽUC-a) o raznim aspektima pandemije i vanrednog stanja, došlo se do dragocenih nalaza:

O aktivizmu i izazovima aktivizma:

Aktivizam je direktna komunikacija, prostor zajedničkog neposrednog promišljanja i to ne može i ne sme biti zamenjeno otuđenom digitalnom komunikacijom – odaziv je bio veći od očekivanog;

Solidarnost među aktivistkinjama i aktivistima Mreže ŽUC-a odvijala se na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou; *solidarnost* među aktivistkinjama i aktivistima Mreže ŽUC-a odvijala se na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou; posebno je važan politički, emotivni značaj susreta nakon perioda izolacije, a uzajamna podrška i razmena ojačala je kako odnose poverenje i prijateljstva tako i političke (feminističko-antimilitarističke) principe;

Kritičko preispitivanje aktivističkog, posebno feminističkog angažmana, zbog opasnosti od depolitizacije feminizma ili 'NVO uhljebljenja';

Pobuna je pravo, a krize i potresi još snažnije nameću aktivističku 'obavezu' da se reaguje, a kršenje propisa i represivnih mera predstavlja činove legitimnog, opravdanog i pravednog otpora itd.

O posledicama pandemije na ekonomsko-socijalnom nivou:

Stanje šoka izazvano drastičnim represivnim merama i režimskom propagandom, marginalizovalo je ekonomski aspekt - suprotno očekivanjima, razgovor je manje bio fokusiran na ova pitanja, verovatno jer su u prvim mesecima pandemije postojale neke zalihe, te će se dramatične posledice osetiti u narednom periodu;

Žene su najviše pogođene pandemijom – žene su najviše zaposlene na poslovima brige (uslužne, proizvodne i obrazovne delatnosti), gde su izložene eksploataciji, ucenama, ponižavanju; veliki broj žena na prekarnim (siva ekonomija) poslovima izgubio je posao, a one koje nisu, izložene su riziku od gubitka posla; radnice u fabrikama (Jura itd.) nemaju zaštitna sredstva, svakodnevno trpe ucene, otpuštanja, odmazde i ponižavanja; aktivistkinje sa stalnim zaposlenjem, zbog smanjenja plate, jedva preživljavaju; mnoge aktivistkinje, inače nezaposlene (novinarke, umetnice, radnice...) su ostale bez redovnih prihoda; zbog poslova brige o starima u porodici, mnoge aktivistkinje nisu mogle da ispunjavaju radne obaveze itd.

Etika brige – poslovi brige o drugima na ličnom, porodičnom nivou:

Tradicionalna rodna uloga brige o drugima - žene su se najviše bavile brigom o članovima svoje porodice (fizička pomoć, emotivni rad, materijalna podrška...) održavajući relativnu emocionalnu stabilnost porodice; drastična mera zabrane kretanja za osobe 65+ predstavljala je ogromni emocionalni teret; pored nevidljivog, neplaćenog, nepriznatog fizičkom i emocionalnom radu u domaćinstvu, žene su bile primorane da obavljaju i pedagoški rad, takođe nevidljiv i nepriznat i neplaćen (digitalna nastava); društveno/rodno nametnuto žrtvovanje praćeno je ozbiljnim zdravstvenim posledicama;

Nisu sve aktivistkinje bile u istoj poziciji – deo njih, uglavnom one koje žive same, nisu morale da ispunjavaju brigu o drugima kao porodičnu dužnost; briga o drugima kao etički i politički izbor, daleko je lakše 'padala' aktivistkinjama;

Pandemija nasilja nad ženama tokom vanrednog stanja - žene su prijavljivale različite oblike psihičkog i ekonomskog nasilja, a tokom vanrednog stanja žene su živjele u zatočeništvu sa nasilnim partnerima/članovima porodice, iz strahu nisu smele da prijave nasilje tokom trajanja policijskog časa;

Retradicionalizacija – povratak žena u kuće - 'Tokom pandemije ženama je pripisana apsolutna odgovornost za kuću i porodicu, stavljen im je ogroman teret obaveza i one su morale da ga ponesu, bez mogućnosti izbora' (Snežana O.).

Alternative – strategije otpora na ličnom nivou; feministička etika brige = ravnoteža brige o drugima i brige o sebi: *žene su razvile brojne prakse brige o sebi, izgrađivale svoja duhovna, emotivna, intelektualna utočišta; za neke je 'karantin' bio viši stupanj kontrole nad vremenom i prostorom; neke od aktivistkinja su izumljivale svoje utopijske projekte u ekofeminističkom ključu – bliskost sa prirodom i u prirodi. Umesto antropocentričkih dominantnih stavova 'čovjek je mera svih stvari' otkrivale su lepotu ritmova prirode umesto nemilosrdnog uništavanja prirodnih resursa kao jednog od uzroka pandemije. Aktivistkinje upražnjavaju koncept feminističke etike brige – etički princip solidarnosti u brizi i globalnoj ranjivosti; feministička etike brige i odgovornosti ispoljavala se i o održavanju odnosa unutar internacionalističke ženske mirovne zajednice itd.*

Tokom zajedničkog promišljanja (FDK) o raznim aspektima pandemije aktivistkinje su takođe upozorile na krajnje pogubne učinke represivnih mera režima:

Socijalna distanca – mehanizam socijalne distance imao je dramatične mentalne, zdravstvene, moralne, političke posledice; društvena kontrola na nivou države i društva, praćena je međusobnim okrivljavanjem, sumnjičenjem, cinkarenjem, pretvaranjem izolovanih žrtava u krivce. To uglavnom nije bilo opravdano zdravstvenim/epidemiološkim razlozima, već se pretvorilo u vid 'disciplinovanja' građanstva, a uzrokovala je emotivne, psihološke, etičke, političke probleme.

Militarizacija svesti – u širem okruženju (gradu, celoj zemlji...) drastično je povećala klimu agresivnosti i neprijateljstva, zatvorenosti, zaziranja od drugih, kao mogućih izvora zaraze itd. Militarizacija se ispoljavala i kao slepo prihvatanje nametnutih mera, strah od odmazde za 'neposlušnost'. Međutim, mnoge žene su izražavale neposlušnost socijalnoj distanci, s tim da je lakše bilo ženama koje žive u kućama sa dvorištem, posebno u ruralnim sredinama.

– žene sa područja Zvornika i Tuzle koje su prepele najteža ratna stradanja, gubitke najbližih, proterivanja tokom devedesetih, smatraju da 'rat i koronu ne možeš nikada porediti', jer u ratu (1992-95.) su im

bili ubijani najbliži, prvenstveno muški srodnici, bile su proterane, izgladnjivane, primorane na izbeglištvo, i u odnosu na to koronu doživljavaju kao 'nešto normalno', ali se osećaju se ranjivim jer je 'korona virus svuda u svijetu'. Deo žena smatra da 'sve što se dešavalo oko koronavirusa bio je neki vid rata, pre svega psihološkog rata; atmosfera straha i zloupotreba je uticala da se još više sjećamo ratnih trauma' itd.

Odgovornost države, zlo/upotrebe pandemije i vanrednog stanja na političkom planu – navedene su najdrastičnije mere:

Senicid - kućni pritvor - za osobe 65+ u trajanju od 42 dana; drastično ugrožavanje njihovog zdravlja; stigmatizacije i sankcionisanja starijih;

olaps zdravstvenog sistema - strah zdravstvenog osoblja od korone (najviše usled nedostatka zaštite) dovodio je do nesavesnog i nehumanog ponašanja zdravstvenih radnika/ca; mnoge improvizovane kovid 19 bolnice, otvorene tokom vanrednog stanja, izazivale su paničan strah kod ljudi, i usled nedostatka elementarnih higijenskih uslova rada, doživljavane su kao konc-logori;

Zloupotreba religije i religijskih praznika od strane SPC i države – zdravstvena opasnost i politička opasnost u vidu jačanja klerikalizacije);

Kriminalizacija i kažnjavanje neposlušnih, buntovnih građanki i građana – sadističko izživljavanje režima itd.

Organizovani društveni otpor – u antirežimskim akcijama ('Buka protiv diktature' – najveći broj aktivistkinja je učestvovao u akciji jer su predstavljale ne samo oslobađanje od straha, već i vidljivi kolektivni otpor, uznemiravanje režima; akcije su bile masovnije u većim gradovima, u stambenim zgradama, ali su aktivisti/kinje pravile 'buku' i u manjim mestima, podstičući druge; u akciji 'buke' žene su bile masovnije i hrabrije; potencijal ovakvih akcija je beznačajan, ne mogu da generiše kolektivni otpor protiv režima – smatra deo aktivista/kinja; deo aktivista/kinja je izrazio nepoverenje i sumnju u akciju, smatraju da se radi o manipulaciji i politikanstvu, itd.

(Integralni izveštaj Staše Z. na srpskom i engleskom jeziku možete naći na sajtu ŽUC-a)

DISKUSIONI KRUŽOCI, PREDAVANJA, DEBATE U PROSTORIJAMA ŽENA U CRNOM – “SREDE U ŽUC-U”

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano devet (9) predavanja, debata, predstavljanja knjiga, projekcija filmova u kojima su učestvovala preko 120 osoba.

U ovom izveštajnom periodu održani su sledeći događaji:

Zajedničko promišljanje o raznim aspektima pandemije: rodnom/socio-ekonomskom/političkom/militarističkom... Ovaj ciklus razgovora održan je u prostorijama ŽUC-a četiri puta (4):

13. maj - 12 osoba;

20. maj - 7 osoba;

27. maj - 8 osoba

17. jun - 12 osoba

Zbog epidemioloških razloga, broj učesnika je bio ograničen, a rezime ovih razgovora prezentovan je u prethodnim rubrikama ovog izveštaja.

Pored ovog ciklusa razgovora, organizovani su i sledeći susreti:

- 3. jun** – **Izbori ili bojkot – pitanje je sad?** – o predstojećim parlamentanim i lokalnim izborima (21. jun 2020.); uvodničari/ke su bili: *Rade Veljanovski*, Građanski demokratski forum, *Aris Movsesijan*, Nova stranka; *Srbijanka Turajlić*, Politički savet Pokreta slobodnih građana; *Biljana Đorđević*, Ne davimo Beograd; *Biljana Stojković*, Građanski otpor, *Vesna Pešić*, sociološkinja i debatu moderirala *Tamara Spaić*, novinarka i aktivistkinja ŽUC-a; ovom događaju prisustvovalo je **35** osoba.
- 10. jun** – **razgovoru o aktuelnoj situaciji prisustvovalo je šest (6) aktivistkinja**
- 24. jun** – **Pedeset godina od prve Povorke ponosa: šta se promenilo?**
- Učesnice/i razgovora smatraju da je Parada ponosa u Srbiji 'rezultat konformizma organizatora-zabava i politička promocija' i zato ne vide interes društva u Srbiji, niti svoj aktivistički interes u načinu organizacije Parade ponosa. Tokom razgovora najviše su ih interesovala pitanja klasnog aspekta gej prava i jednakosti pred zakonom, a debatovali su i o rodnim ulogama, dominantnoj seksualizaciji gej odnosa i inferiornom položaju lezbejki u domaćim i međunarodnim organizacijama homoseksualaca. U razgovoru je učesvovalo **15** osoba a moderirao je Marko Tasić.
- 1. jul** – razgovori o obeležavanju 25 godina od genocida u Srebrenici; u drugom delu susreta profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu, **Lino Veljak**, analizirao je aktuelnu situaciju u Republici Hrvatskoj, pred parlamentarne izbore koji će se održati 5. jula 2020. Najviše interesovanja je pobudila mogućnost da u hrvatski parlament/Sabor po prvi put ulazi levica preko koalicije „Možemo“ u čijem su sastavu Radnička fronta, Nova ljevica, Zeleni i Zagreb je naš, koja je na ovim izborima osvojila 7 poslaničkih mesta. U ovom razgovoru učestvovalo je petnaest (**15**) osoba.
- 22. jul** **„Štada seradi? – o aktuelnim političkim problemima u zemlji**
- razgovor je počeo ocenom procesa održavanja parlamentarnih izbora u Srbiji na dan 21. juna, sa posebnim osvrtom na lična iskustva, doživljaje, osećanja i analize: aktivisti/kinje su bojkotovali izbore jer nisu postojali elementarni demokratski a ni epidemiološki uslovi; na ovim izborima apsolutnu pobedu je postigla vladajuća (SNS) partija a posle ovakvih rezultata, Srbija jedina zemlja u Evropi koja nema opoziciju. U drugom delu se diskutovalo o protestima koji su počeli 7. jula, nakon najave predsednika Srbije, *Aleksandra Vučića* da će tražiti ponovno uvođenje policijskog časa zbog povećanja obolelih od *Kovid-19*. Najviše je bilo reči o teroru režima koji je među mirne demonstrante odmah ubacio pripadnike policijskih, parapolijskih, huliganskih, batinaških grupe i policijskih formacija koji u ime režima su vršili napade na policiju u cilju opravdavanja nasilja nad demonstrantima. U ovom razgovoru učestvovalo je **13** osoba.
- (Opširnije izveštaje o navedenim diskusionim kružocima možete naći na sajtu ŽUC-a)*

KAMPANJE, APELI

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

Dan pobeđe nad fašizmom! – povodom 9. maja – Dana pobeđe nad fašizmom u saopštenju ŽUC-a navodi se da je režim, koristeći vanredno stanje, nastavio da sprovodi političku represiju nad svim neistomišljenicima. Od nadležnih institucija se zahteva da: prestanu sa zastrašivanjem i nasiljem nad neistomišljenicima, upotrebom parapolicijskih i paravojnih formacija koje služe kao pokriće kriminalaca koji su uzurpirali sve institucije u zemlji; da predsednik A. Vučić prestane da koristi pandemiju za skupljanje jeftinih političkih poena, kako bi na predstojećim izborima osvojio političku većinu koja bi mu omogućila da nastavi sa diktatorskom vladavinom i daljnjom fašizacijom našeg društva itd.

Stop teroru nad migrantima i izbeglicama u Srbiji! – Žene u crnom, A 11- Inicijativa za ekonomska i socijalna pitanja i Info park su najoštrije osudile angažovanje Vojske Srbije u izbegličkim centrima u Šidu, Principovcima i Adaševcima. „Smatramo da ne postoje nikakvi razlozi za tako nešto i da slanje pripadnika Ministarstva odbrane dodatno militarizuju izbegličku tragediju u Srbiji. Dovođenje Vojske Srbije u izbegličke centre na zapadu Srbije podstiče klimu rasizma i fašističkih napada učestalih i pre uvođenja vanrednog stanja, a koji su tokom ovog perioda kulminirali nedavnim napadom u Obrenovcu. Uvođenjem vanrednog stanja 15. marta, migrantima, izbeglicama i tražiocima azila u prihvatnim centrima i centrima za azil oduzeta su elementarna ljudska prava, a sve u ime navodne zaštite od epidemije Kovida-19“, navodi se u saopštenju od 19. maja 2020.

Solidarnost sa ANTIFA protestima u SAD-u - Pravda za Džordža Flojda! – povodom ubistva (25. maj 2020.) afroameričkog muškarca Džordža Flojda u Mineapolisu, u američkoj saveznoj državi Minesota, Žene u crnom, Beograd i Građanska akcija, Pančevo su u saopštenju 5. juna 2020. podržale zahteve demonstranata: da se počiniocu ovog i svih drugih ubistava na rasnoj osnovi sudi i da isti budu adekvatno kažnjeni; da policija u svojim akcijama prestane da koristi silu; da se prestane sa kriminalizacijom ANTIFA demonstracija i onih koji u njima učestvuju; da se daljom militarizacijom ne sprečavaju opravdani protesti“ itd.

“Pravda za Mariju Lukić” – povodom ročišta 10. juna ŽUC, Beograd zajedno sa udruženjem žena “Peščanik” iz Kruševca pozivaju “Osnovni sud u Kruševcu da sudi nezavisno i nepristrasno, i da izbegne i zanemari sve vrste političkih i interesnih pritisaka vladajućeg režima. Građane i građanke pozivamo da 10. juna izrazimo solidarnost i podršku Mariji Lukić i svim drugim ženama žrtvama seksualnog

uznemiravanja. I ovom prilikom iskazujemo duboko poštovanje prema hrabroj Mariji Lukić, koja je odlučila da progovori, ne samo u svoje ime, nego i u ime svih žena koje su izložene seksualnom nasilju – i u javnoj i u privatnoj sferi”, navodi se u saopštenju.

Solidarnost sa porodicom Milivojević iz Lučana – povodom suđenja u Ivanjici 11. juna 2020. Pred Osnovnim sudom u Ivanjici vodi se krivični postupak protiv generalnog direktora fabrike “Milan Blagojević-Namenska” iz Lučana - Radoša Milovanovića i dvojice rukovodilaca iz iste fabrike (Vladimira Lončarevića i Tome Stojića). Oni su optuženi da su ‘izvršili teško krivično delo protiv opšte sigurnosti’ jer su 14. jula 2017. godine, nakon eksplozije baruta poginuli radnici Milomir Milojević i Milojko Ignjatović.

“Porodica Milivojević sve vreme od kada je pokrenut ovaj postupak (3.10.2019.) trpi razne oblike pritisaka. Najnoviji u nizu, dogodio se 8. aprila, tokom trajanja vanrednog stanja, kada su policijski službenici iz Lučana zaustavili vozila u kojima je bilo troje članova ove porodice. Policajci su im zatražili isprave i pitali ih da li imaju dozvole za kretanje tokom policijskog časa. Iako su sve troje imali uredno pribavljene dozvole za kretanje (na osnovu vlasništva nad poljoprivrednim gazdinstvom i na osnovu rada u zdravstvenoj ustanovi u tri smene), napisane su im prekršajne prijave zbog kršenja policijskog časa, bez ikakvog pravnog osnova”. Pružajući podršku hrabroj borbi porodice Milojević protiv nekažnjivosti zločina, ponovo je upućen zahtev da “Sud i Tužilaštvo umesto opstrukcija po nalogu režima, poštuju dostojanstvo porodice Milivojević i omoguće uslove za bezbedno odvijanje sudskog postupka u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Republike Srbije kao i da od predstavnika državnih organa ne dolaze pravno neosnovani potezi prema Milivojevićima”.

Saopštenje povodom predstojećih parlamentarnih i lokalnih izbora u Srbiji (21. jun 2020.) – Udruženje žena ‘Peščanik’ iz Kruševca i ŽUC, Beograd pozivaju građanke da, bez obzira na stav prema predstojećim izborima, prestanu da poklanjaju poverenje političarima „koji bi da, umesto nas, odlučuju da li ćemo,

kada i koliko rađati, koji napadaju migrante i migrantkinje,

koji su protiv bilo kakve različitosti, koji zloupotrebljavaju javne resurse, bilo da kupuju i trguju oružjem, koji govore kako će po svaku cenu braniti Kosovo i izazivaju sukobe sa susedima, koji nisu spremni da osude ratne zločince u redovima sopstvene nacije i ne pokazuju empatiju prema patnjama ljudi koji su u besmislenom ratu na Balkanu izgubili porodice“ itd.

“Pamtimo žene silovane u ratu u Bosni i Hercegovini!” – povodom 19. juna – Međunarodnog dana borbe protiv seksualnog nasilja u ratu, ŽUC je podsetio da je “tokom rata u Bosni i Hercegovini silovano oko dvadeset hiljada žena. Najbrojnije žrtve bile su Bošnjakinje, dok je među počiniocima bilo najviše bosanskih Srba.

Tokom rata u Bosni i Hercegovini (1992-1996), Foča bila mesto verovatno najvećeg sistematskog seksualnog nasilja i silovanja u ratu u Bosni i Hercegovini. Haški tribunal u svojoj presudi Fočanskoj trojci (Kunarac, Kovač, Vuković), 2001. godine, prvi put u istoriji međunarodnog humanitarnog prava, utvrdio da je seksualno ropstvo u ratu zločin protiv čovečnosti". Žene u crnom i ovom prilikom "iskazuju solidarnost i saosećanje prema ženama žrtvama seksualnog nasilja, kako onima koje su ubijene, tako i onima koje su preživele, neguju politiku sećanja kao odgovornost u odnosu na zločine počinjene u naše ime tokom rata u BiH", navodi se u saopštenju (19. juna) Žena u crnom.

Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici! – u saopštenju (10.jul) povodom 25. godišnjice genocida u Srebrenici, najvećeg ratnog zločina nakon Drugog svetskog rata u Evropi, naglašava se da je "Režim S. Miloševića saučesnik genocida pružanjem ogromne političke, vojne i logističko-finansijske pomoći Vojsci Republike Srpske". ŽUC je ponovio zahteve državi Srbiji "da prizna genocid u Srebrenici, prvenstveno kao poštovanje dostojanstva žrtava, a ne samo kao jedan od preduslova na putu Srbije ka pristupanju Evropskoj uniji; da se 11. jul proglasi Danom sećanja na genocid u Srebrenici, da se negiranje genocida kvalifikuje kao krivično delo; da država Srbija poštuje odluke međunarodnih sudova i sudski utvrđene činjenice; da predsednik Republike Srbije A. Vučić i svi drugi predstavnici države prestanu sa negiranjem genocida i svih drugih ratnih zločina u BiH i šire; da se prestane sa veličanjem i rehabilitacijom osuđenih ratnih zločinaca".

„Stop policijskom teroru!“ – grupa organizacija civilnog društva, osudila je policijski teror nad građanima Beograda i Novog Sada tokom julskih demonstracija, ukazujući da postoji bezbroj dokaza da je nasilne demonstrante, instruirao Vučićev represivni aparat. „Cilj specijalno obučениh policijskih službenika i režimskih batinaša, koji su se ubacili među građane, bio je da domaćoj i svetskoj javnosti prikažu da su protesti nasilnički i da iza njih stoje ultradesničarske organizacije. Ni jedno ni drugo nije tačno – ogromna većina građana koji su se spontano okupili na ulicama gradova da iskažu protest niti je nasilna niti je ultradesno orijentisana“ navodi se u saopštenju 10. jula koje su potpisali: Vojvođanski kulturni klub 'Vasa Stajić', Savez antifašista Vojvodine, Žene u crnom, Centar za interkulturnu komunikaciju, Zelena mreža Vojvodine, Vojvođanski građanski centar i Građanska akcija Pančevo.

“Stop govoru mržnje SPC i nenamenskom trošenju novca svih građana Srbije!” - Srpska pravoslavna crkva/SPC je, nedavno, iz budžetske rezerve Republike Srbije dobila milijardu dinara (8,5 miliona evra) za nastavak radova na Hramu Svetog Save u Beogradu. U saopštenju (14. jul) ŽUC protestuje zbog te pomoći u situaciji "kada su ugroženi zdravlje, životi i ekonomska egzistencija građana Srbije".

ŽUC je takođe protestovao protiv rečnika punog govora mržnje u saopštenju Srpske pravoslavne crkve (7. jul) kojim diskvalifikuje sve koji opravdano kritikuje navedenu dodelu sredstava.

Stop progonu lekarki i lekara i novinara/ki koji zahtevaju istinu!” –

“Tražimo od režima u Srbiji da prestane sa progonom, zastrašivanjem i unižavanjem lekara/ki koji su potpisali zahtev *Ujedinjeni protiv Kovida*, a da novinarkama i novinarima koji prate svakodnevne konferencije Kriznog štaba daje jasne odgovore na njihova pitanja koja se tiču života i zdravlja svih građanki i građana Srbije. Izražavamo podršku i solidarnost sa savesnim i odovornim lekarkama i lekarima, kao i novinarkama i novinarima koji profesionalno prate rad Kriznog štaba”, navodi se u saopštenju od 24. jula.

MEĐUNARODNA POLITIKA

2. jul, Sarajevo/BIH – u ovom izveštajnom periodu, *Žene u crnom* su dobile sledeće priznanje: Povelja PRIJATELJ BOSNE za 2020. godinu. “U znak zahvalnosti za prijateljstvo i izuzetan doprinos očuvanju i afirmaciji multikulturalne, demokratske, suverene Bosne i Hercegovine’ dodelilo je Povelju *Ženama u crnom, Beograd*” navodi se u obrazloženju udruženja “Bosfor” iz Sarajeva. Dodeli priznanja u Sarajevu prisustvovala su 2. jula u ime ŽUC-a Violeta Đikanović i Staša Zajović.

Izveštaj priredila: Staša Zajović uz podršku: Miloša Uroševića, Nastasje Radović, Nataše Milanović, Ramiza Berbića, Violete Đikanović.

Žene u crnom, Beograd, septembar 2020.